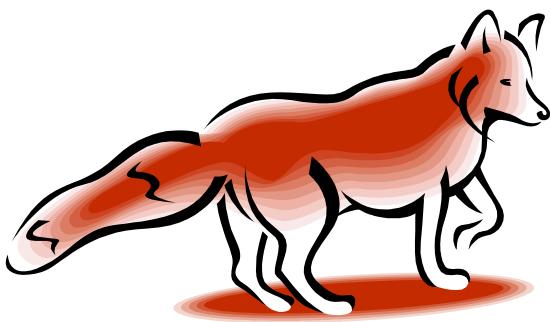

חקלאות, שועלים וכלבת

פגרי עופות (הפחתת מזון זמין), נראתה הפחתה בשרידה של פי 2-8 בשיעור השרידה השנתי בהשוואה לשטחי הביקורת.

מעקב אחר אוכלוסיות השועל בגליל הראה ששיעור הגיוס השנתי של גורי שועלים לאוכלוסיה ביישובי הלולים עומד על כ-4.6 שועלים לשנה לכל נקבה בוגרת, מצב זה מאפשר חזרה לגודל האוכלוסייה המקורי תוך עונת רבייה אחת, במקרה של הפחתה של 50% מהאוכלוסייה עקב התפרצות חמורה של כלבת. מתוך ניתוח מקרי כלבת באזור המחקר הוברר שמחזוריות התפרצויות הכלבת עד סוף שנות ה-90 (טרם פיזור פיתיונות החיסון אוראלי לכלבת) הייתה גדולה מ-6 שנים.

תוצאות אלה תומכות בהערכה שלמחלת הכלבת תפקיד שולי בוויסות אוכלוסיות השועלים בישראל והיא גורמת בעיקר לירידות מקומיות וקצרות טווח (~שנה). מכאן שככל הנראה, ההשפעה של פיזור פיתיונות החיסון אוראלי לכלבת (ORV) לא

מהווה גורם משמעותי שבגללו גדלות אוכלוסיות השועלים מעבר לגודלן טרם תחילת תכנית פיזור ORV. ניסוי הפחתת המזון מצביע על כך שהממשק היעיל ביותר להקטנת צפיפות היתר של שועלים, תנים (וכלביים אחרים) ולהקטנת הסיכוי להתפרצויות כלבת - הוא שיפור הסניטציה.

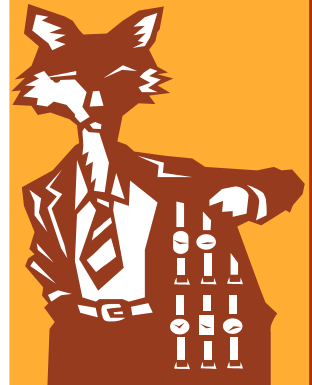
משתתפים: עמית דולב, עמיחי גוטר, גלעד בינו, דותן יושע, דרור קפוטא, רוני קינג ודיוד זלץ

מקובל לראות בכלבת מחלה המווסתת אוכלוסיות של טורפים. בהיותה מחלה תלויה צפיפות כל מספר שנים, נהוג להניח מגבילה את אוכלוסיות המחלה. פיתוח החיסון האוראלי לכלבת ותחילת השימוש בו באופן נרחב תרם לביעור המחלה מאזורים רבים, וגרמה לכאורה להסרת גורם המווסת את אוכלוסיות הטורפים. במצב זה נוצר, מצב בו לכאורה פיזור החיסון "תורם" לגידול אוכלוסיות יתר של חיות בר שווסתו קודם על ידי המחלה. תקפותה של תפיסה זו, לא נבחנה עד כה בכלים מדעיים ועל כן קיבלה התייחסות כאל אקסיומה.

בעבודה זו, שכללה מעקב ממושך אחר אוכלוסיות שועל מצוי (הנשא העיקרי לכלבת) בצפון ישראל, נעשה מאמץ לבחון את ההשפעה של פיזור חיסון אוראלי לאור הדינאמיקה בזמן ובמרחב של שועלים ושל מאפייני הכלבת.

בשנים 2002-2009 נלכדו ומושדרו 145 שועלים באתרים שונים בגליל. עד סוף 2005, בוצעה השוואה בין אוכלוסיות השועלים בשני סוגי אתרים הנבדלים בצפיפות השועלים בקרבתם: (1) בסמיכות ליישובים חקלאיים, (2) בשטחים טבעיים ו/או יישובים לא חקלאיים. בשנים 2006-2009 התמקדנו ב-3 יישובים חקלאיים עתירי מזון המתמחים בגידול בכל אחד מן היישובים בוצע ניסוי "הפחתת מזון זמין לטורפים" (סילוק פגרי העופות) לבחינת ההשפעה על אוכלוסיותיהם.

תוצאות המחקר שהשרידה של השועלים היתה דומה במרבית האזורים הנבדקים, גם ביישובי לולים (עתירי מזון) וגם באזורים הטבעיים. לאחר ניסוי של סילוק

עורך ראשי

דר' דוד כהן

עריכה ועיצוב

זמיר עשור

מערכת

אלקנה בן ישר, מנשה כהן, שלומי כפיר, איריס אדרי.

כתובת המערכת

בית מיג"ל, א.ת. דרומי קרית שמונה

מרכז מידע:

mop-zafon.org.il

דואר אלקטרוני

iris@migal.co.il